

Frankrijk is de grootste landbouwnatie van de Europese Unie, met een aandeel van 19% in de EU-landbouwproductie. Het land heeft, op basis van een veelzijdige primaire sector, door de jaren heen een belangrijke verwerkende industrie opgebouwd. De voedingsmiddelenindustrie is dankzij een jaaromzet van € 157 miljard (2011) een werkgever van betekenis en de belangrijkste economische sector in Frankrijk. Belangrijker dan de metaal-/automobielenindustrie, de chemische of farmaceutische industrie.

Zorg over exportpositie

De Franse voedingsmiddelenindustrie

De Franse levensmiddelenindustrie is georganiseerd in de belangenorganisatie ANIA (Association Nationale des Industries Alimentaires) en telt ruim 14.000 ondernemingen. De sector biedt werk aan zo'n half miljoen werknemers en is verspreid over het hele land. Twee sectoren zijn absolute zwaargewichten wat betreft aantallen bedrijven, werkgelegenheid en aandeel in de totale toegevoegde waarde: de vleesindustrie en de zuivelindustrie. Daarna volgen de drankenindustrie en 'verder verwerkende'-industrie (industriële (banket)bakkerij, zoetwaren). Sectoren als visverwerking, groente- en fruitverwerking, oliën en vetten, graanverwerking, zetmeelindustrie en diervoeders zijn kleiner.

Strategische positie

Slechts 300 bedrijven tellen meer dan 500 werknemers. Deze 300 zijn goed voor 75% van de totale, nationale toegevoegde waarde en 74% van de totale investeringen van de voedingsmiddelenindustrie. In de top-10 staan Nestlé France, Danone, LDC, Lactalis, Bongrain, Intermarché (supermarktketen,

maar met eigen productie-units en eigen vissersvloot), Pernod-Ricard, Socopa, Terrena, InVivo, Bigard en Bonduelle. Buitenlandse bedrijven zijn vooral actief in de groente- en fruitverwerking en de visverwerking.

De Franse voedingsmiddelenindustrie neemt 13% van de totale toegevoegde waarde van de Franse industrie voor zijn rekening en is goed voor 74% van de totale export van de Franse industrie. Met een positieve bijdrage van € 7 miljard (2011) aan de handelsbalans, is de sector van strategische waarde voor de Franse economie. De Franse markt is voor de sector een belangrijke afzetmarkt, 70% van de voedselconsumptie is 'produit de France'.

Trends consumptie

Ook de Franse consument wordt steeds kritischer op de wijze waarop voedingsmiddelen worden geproduceerd. Tv-programma's over voeding worden goed bekeken, vooral als er negatieve berichtgeving is. Zo scoorde de uitzending van ARTE's 'notre poison quotidien' (ons dagelijks gif) over pesticide-residuen in voedsel hoge kijkcijfers.

Daarnaast loopt ook in Frankrijk het aandeel van de besteding aan voeding (nu ruim 15%) terug in het gemiddelde huishoudbudget. Bovendien krimpt de gemiddelde koopkracht per huishouden gestaag als gevolg van de economische crisis en dat resulteert in een verscherpte concurrentie waar de retailer zijn leverancier graag bij betreft. Overigens blijft de aandacht van de Franse consument voor gastronomie een vaste constante. Bovendien is men trots op de UNESCO-kwalificatie immaterieel cultureel erfgoed voor de Franse gastronomie.

Onderzoek staat sterk

Voor productontwikkeling/-innovatie bestaat een goed gefinancierd onderzoek-circuit namelijk:

- ACTIA, netwerk van instituten voor toegepast onderzoek in de foodsector
- UMT (Unités Mixtes Technologiques), partnerships tussen onderzoek en (ook food)bedrijven
- INRA, fundamenteel landbouwonderzoek
- ANR (Agence Nationale de la Recherche), financier van innovatieve bedrijfs-onderzoeksprojecten.

Ondernemingen, kennis- en onderzoeksinstellingen en regionale overheden werken verder nauw samen in de zogenoemde 'pôles de compétitivité' innovatieclusters, waarvan sommige ook internationaal actief zijn en waarin buitenlandse bedrijven als partner

SIAL 2012

Van 21 tot 25 oktober is het ministerie van EL&I met een stand aanwezig in het Nationaal Paviljoen op de SIAL 2012 in Parijs. Vanaf deze plek zal het bureau van de Landbouwwaad Parijs deelnemende Nederlandse bedrijven ondersteunen.

SIAL 2012 omvat 19 beurssectoren en 130 paviljoens waarin landen en regio's zich presenteren. Er zijn dit jaar veel deelnemers aanwezig uit de sectoren zuivelproducten, gebak & banketbakkerij en droge producten. Vakbeurzen IPA (verwerking & verpakking) en IN-FOOD (halfabricaten en ingrediënten) zijn ook onderdeel van de SIAL. Ruim 100 landen en 6000 bedrijven zijn vertegenwoordigd. De top-10 qua aantal exposanten bestaat uit Frankrijk, Italië, Spanje, China, Nederland, Turkije, België, Duitsland, de Verenigde Staten en Brazilië. Azië neemt na Europa, de tweede plaats in als best vertegenwoordigde regio. Aan SIAL 2010 namen 180 Nederlandse bedrijven deel. SIAL 2010 telde 140.000 bezoekers, waarvan ruim 4000 uit Nederland.

Innovatie is op SIAL een centraal thema. In dat kader zullen SIAL Innovation Awards en SIAL d'Or prijzen worden uitgereikt voor innovatieve producten. SIAL zal samen met XTC World Innovation de belangrijkste trends in het consumptiegedrag wereldwijd presenteren. Supermarktketen Intermarché lanceert een promotiecampagne gericht op innovatieve producten. De retailer selecteert vijftien artikelen uit de SIAL d'Or-producten en biedt deze vervolgens aan in 1800 Intermarché-supermarktwinkels in de periode van 23 tot 27 oktober. Verder zullen er op SIAL bezoekenroutes worden aangeboden met een focus op een bepaald thema, bijvoorbeeld een route langs exposanten, gespecialiseerd in private label of 'kleine bedrijven'. Kortom, SIAL staat voor foodnetwerken wereldwijd! Uiteraard is voor Nederland de ontwikkeling in de voedselsector van het gastland van eminent belang.

welkom zijn. Deze clusters worden door de overheid als instrument gesteund voor versterking van de (markt)positie van de participerende bedrijven. Een aantal van deze Pôles is gericht op de foodsector in het

bijzonder. Uit een recente evaluatie blijkt dat deze aanpak inderdaad de gewenste spin-off heeft. Enkele goedwerkende Pôles in de voedingsmiddelenindustrie zijn: Agrimip (voedselketens), Aquimer (visserij,

Productielijn van gevulde BN-koeken (Biscuiterie Nantaise; Nantes) ©Pascal Xiduna/Min.Agr.Fr

aquacultuur), Céréales Vallée (graan), Industries et Agro-Ressources (groene chemie), PEIFL (groente en fruit, wijn), Valorial (zuivel, vlees, eieren, novelty foods), Végépolys (tuinbouw, veredeling) en Vitagora (gezondheid, voedsel).

Naast het onderzoekcircuit zijn er nog twee sterke punten: een brede, divers georiënteerde landbouwsector als toeleverancier van grondstoffen en een rijke, veelzijdige knowhow. Een zorgpunt voor de primaire, maar ook voor verwerkende sector, is de concurrentiekracht ten opzichte van andere EU-lidstaten.

Handelspositie

De voedingsmiddelenindustrie draagt positief bij aan de handelsbalans. In 2011 was dit een positief saldo van € 7 miljard, een plus van 23% ten opzichte van 2010. Dit saldo is vooral te danken aan twee sterke sectoren: wijnen/gedistilleerd en zuivelproducten. De andere sectoren zijn minder solide. Een aantal sectoren, zoals vis en visproducten, oliën en vetten, en verwerkte groente en fruit, resulteren zelfs structureel in een negatief handelssaldo.

Daarbij bedreigt een aantal factoren de concurrentiepositie van de voedingsmiddelenindustrie. Denk aan relatief hoge loonkosten, stijgende grondstofprijzen, gebrek aan goed opgeleid personeel, de onzekere conjunctuur en het probleem van overcapaciteit in bepaalde sectoren. Ondanks de matige conjunctuur waarin de sector verkeert, bedraagt de gemiddelde winstmarge 2,4%. De sectoren met de hoogste winstmarges zijn de oliën- en vettenindustrie, dranken en graanverwerking/zetmeelindustrie.

De concurrentie is groot. Het zijn vooral de kleinere ondernemingen met een gemiddelde omzet van € 1 à € 2 miljoen die als gevolg van fusies of overnames verdwijnen. De helft van de Franse levensmiddelenindustrie bestaat uit coöperatieve ondernemingen. Deze zijn vooral in bepaalde sectoren en ook in bepaalde regio's dominant, zoals in de wijnbouw, diervoeders, kaasproductie en in mindere mate in granen, zaaizaden en de groothandel. Het coöperatiewezen is

georganiseerd in de belangenorganisatie COOP de France. Alleen InVivo behoort tot het Europese topteam van coöperaties en neemt op deze ranglijst de zesde plaats in. In de Europese top-20 bevinden zich wel acht Franse coöperatieve ondernemingen.

'Buitenlandse ondernemingen zijn welkom in Franse innovatieclusters'

Zorg over exportpositie

Een zorgpunt door zowel sector als overheid gedeeld, is de Franse concurrentiepositie in een context van toenemende mondialisering. De export- en importwaarden van verwerkte producten waren in 2011 respectievelijk € 41 en € 34 miljard. Van de Franse export gaat 72% naar andere EU-lidstaten. De voornaamste afnemers van Franse voedingsmiddelen zijn Duitsland, België en Italië, samen goed voor 40% van de Franse export van verwerkte producten, gevolgd door het Verenigd Koninkrijk, Spanje en Nederland. Buiten de Europese-Unie zijn Noord-Afrika/het Midden-Oosten, de Verenigde Staten en Sub-Sahara Afrika de grootste afnemers.

76% van de Franse import komt uit de EU. Nederland is de voornaamste leverancier, gevolgd door Spanje, België, Duitsland, Italië en het Verenigd Koninkrijk. Brazilië is de grootste leverancier van buiten de EU.

Slechts 20% van de Franse voedingsmiddelenbedrijven exporteert. Een probleem is dat tweederde van de industrie uit mkb bestaat en dan vooral uit een groot aantal zeer kleine bedrijven die niet of nauwelijks in product-

ontwikkeling investeren. Een andere doorn in het oog van sector en overheid is dat Frankrijk sinds 2010 zijn traditionele derde plaats, ná de Verenigde Staten en Nederland als wereld-exporteur van agrarische en verwerkte producten is kwijtgeraakt aan Duitsland. De ambitie is dan ook snelle herovering van de verloren exportpositie. Onder de vorige Landbouwminister Le Maire is al in 2010 een ambitieus Plan-Export van start gegaan in samenwerking met UBIFRANCE, een agentschap voor exportondersteuning.

Nico van Opstal, Landbouwrapad Parijs

Organisaties

- www.ania.net
- www.ania-recherche.net
- www.ania-export.com
- www.competitivite.gouv.fr

Onderzoek

- www.ifn-asso.fr
(Institut Français pour la Nutrition)
- www.actia-asso.eu
(toegepast onderzoek voeding)
- www.inra.fr
(fundamenteel landbouwonderzoek)
- www.agence-nationale-recherche.fr

Statistieken

- <http://panorama-iaa.alimentation.gouv.fr>
- www.agreste.agriculture.gouv.fr

Vakbeurzen

(complete lijst beschikbaar op aanvraag)

- www.sialparis.fr
- www.sirha.com
- www.promosalons.nl